

Aigua i desenvolupament

Enguany se celebra a Saragossa l'Expo Mundial, amb la temàtica de l'aigua com a centre d'interès. L'aigua, vista des de totes les perspectives: com a recurs natural, com a font de vida i d'energia; la gestió de l'aigua als nuclis urbans, l'accés i el sanejament... També en la cooperació al desenvolupament hi ha molt a dir sobre l'aigua, sobretot pel que fa a tres qüestions: l'accés a l'aigua potable, el dret a l'aigua i l'impacte del canvi climàtic sobre els països del Sud, amb l'avanç preocupant dels processos de desertificació, especialment a l'Àfrica.

En primer lloc, bona part dels projectes de cooperació, executats directament per l'administració o a través de les ONGD,

tenen a veure amb l'accés a l'aigua potable per part de la població dels països empobrits. Encara ara, un de cada cinc habitants del planeta no té accés a aquest recurs vital, i gairebé la meitat de la població mundial no disposa d'instal·lacions adequades de sanejament. La combinació d'aquests dos factors fa proliferar les malalties lligades a la insalubritat de l'aigua o a les males condicions ambientals per mor de la falta de processos de depuració adients.

Entretant, l'agenda internacional sembla més preocupada pel negoci de l'aigua que per la problemàtica associada al líquid preciós. Mentre que més de 1.000 milions de persones en ple segle XXI no tenen accés a l'aigua potable, les multinacionals

europnees i nord-americanes recolzades pels governs del Nord treballen fermament perquè les principals reserves d'aigua, que precisament es troben en països del Sud, especialment a l'Amèrica Llatina, passin a formar part dels seus plans estratègics d'empresa. Només el riu Amazones, per exemple, disposa en el seu cabal del 15% de l'aigua dolça de tot el planeta.

Davant això, cada cop són més els pobles que reivindiquen el dret a l'aigua, en contraposició a la consideració de l'aigua com una mercaderia més. Molts projectes de cooperació a l'Amèrica Llatina, sobretot als països andins, tenen a veure amb el dret a l'aigua, i amb la participació social de les comunitats en la gestió d'aquest bé tan preat. Fins i tot les Nacions Unides varen incorporar fa pocs anys, el 2002, al Pacte pels Drets econòmics, socials i culturals, el dret a l'aigua com un dret humà.

Mentrestant, la desertificació per causes humanes avança, i afecta directament els sectors de població més vulnerables de les zones afectades. Massa sovint, els processos de desertificació estan íntimament relacionats amb la desforestació de boscos i selves o amb la substitució de cultius tradicionals per cultius de plantació o, més recentment, de nous cultius per a la fabricació de biocombustibles, que a més de desertificar territoris desmantellen sistemes de vida comunitaris i aboquen la gent a l'empobriment i a l'emigració... El model de consum dels països rics hipoteca, de bell nou, el desenvolupament dels països empobrits, un desenvolupament en què l'aigua ocupa un paper central.

Cal una altra cultura de l'aigua, especialment a la nostra societat, d'acord amb un altre model de desenvolupament humà que faci que en el futur l'aigua no es converteixi en un article de luxe a l'abast d'uns quants.

